

PUNKTY SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW KOMUNALNYCH PSZOK

1. WPROWADZENIE

Z badań statystycznych wynika, że spośród problemów ekologicznych Polacy najbardziej boją się: zanieczyszczenia powietrza (aż 54% z nas), problemu „śmieci” (53%) i zanieczyszczenia wód (53%).

„Śmieci” są dla nas takim utrapieniem, że zgadzamy się nawet na bardziej rygorystyczne przepisy czy ostrzejsze kary za wyrzucanie ich w niedozwolone miejsca. 84% osób twierdzi, że sortowanie śmieci powinno być obowiązkowe, a 94% uważa, że ich wywożenie w niedozwolone miejsca powinno być karane surowiej niż dotychczas.

Jednocześnie tylko 45% Polaków deklaruje, że odpady segreguje regularnie, a 17%, że robi to sporadycznie. 64% respondentów stwierdziło, że ludzie nie segregują „śmieci”, bo nie wierzą, że trafią one do recyklingu. 71% wskazało na brak odpowiedniej infrastruktury zapewnianej przez spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty czy gminy. Respondenci deklarują także, że brakuje im praktycznych informacji dotyczących sortowania „śmieci” i gospodarowania odpadami (72%).

Do większej aktywności w tym obszarze zachęciłyby nas bardziej powszechna dostępność pojemników do segregacji oraz akcje edukacyjno-informacyjne pokazujące, jak segregować we właściwy sposób (<http://naszesmieci.mos.gov.pl/>). Aby zmienić polskie postrzeganie sprawy „śmieciowej” od 1 lipca 2013 roku zaczęną obowiązywać nowe zasady odbioru i zagospodarowywania odpadów komunalnych.

2. PODSTAWY PRAWNE

Jedną z podstawowych cech nowoczesnej gospodarki odpadami jest wydzielenie różnych grup odpadów z całego strumienia odpadów komunalnych i skierowanie ich do zakładów zagospodarowania. Ważnym elementem realizacji tego zadania jest dobrze przygotowana akcja informacyjna mieszkańców o zasadach selektywnej zbiórki odpadów np. o sposobach ich gromadzenia w domu i poza domem, odbioru zgromadzonych odpadów, itd. Z doświadczeń państw Unii Europejskiej, ale również i niektórych miast czy gmin polskich, wynika, że dobrze się przyjęły tzw. stałe punkty zbiórki, stanowiąc ważne miejsce w systemie gospodarki odpadami. Mieszkaniec czy wytwórca odpadów sam je transportuje do odpowiedniego miejsca (nadzorowanego przez zakład odpowiedzialny za zbiórkę i gromadzenie odpadów w danym miejscu) i w dogodnym dla niego czasie. Forma i rozmiary punktu przyjmowania odpadów może się różnić w zależności od lokalizacji. Aby wdrożyć w życie, te sprawdzone już formy działania należało dążyć do zmiany obowiązującego w Polsce prawa. Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tj. Dz.U./1996 nr 132 poz. 622, tj. Dz. U./2005 r. nr 236, poz. 2008 z późn. zm.) została kompleksowo znowelizowana w dniu 1 lipca

2011 r. ustawą o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2011 nr 152, poz. 897). Ustawa wprowadza nowe zasady postępowania z odpadami komunalnymi, do których należą m.in.

- przejęcie przez gminę własności odpadów komunalnych,
- wyłonienie przez gminę, w konkurencyjnym przetargu, firmy, które będą odbierać odpady od wszystkich właścicieli nieruchomości,
- zapewnienie budowy, utrzymania i eksploatacji własnych lub wspólnych z innymi gminami regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych,
- ustanowienie selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- tworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- zapewnienie osiągnięcia odpowiednich poziomów recyklingu,
- prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- uchwalania regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy.

Dzięki segregacji i selektywnej zbiórce odpadów możliwe jest odzyskanie ogromnej ilości surowców i pieniędzy. Aby ułatwić to zadanie zarówno mieszkańcom jak i gminom art. 3 ust. 2 pkt. 6 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tj. Dz. U./2012, poz. 391 z późn. zm.) określa, że Gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności (...) tworzą punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych w sposób zapewniający łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców gminy, w tym wskazują miejsca, w których mogą być prowadzone zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych.

3. PUNKTY SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW

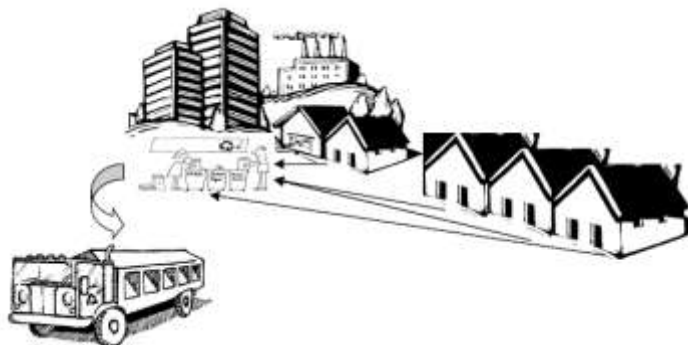
Punkty selektywnej zbiórki nakazane przez ustawę do organizacji przez gminę funkcjonowały już w Polsce często jako Gminne Punktami Zbiórki Odpadów Segregowanych i Wielkogabarytowych (GPZOSiW) lub Zbiórce Punkty Gromadzenia Odpadów czy Punkty Dobrowolnego Gromadzenia Odpadów.

Takie punkty najczęściej organizowane były, i oczywiście mogą być, przy zakładach przetwarzania odpadów komunalnych (ZPOK), przy stacjach segregacji odpadów, przy stacjach przeładunkowych lub w innych punktach miast czy gmin łatwo dostępnych i rozpoznawanych dla mieszkańców. Nasuwa się pytanie ile takich punktów powinno być zorganizowane na terenie gminy. Ustawa określa, że gminy organizują punkty, to może znaczyć, że gmina organizuje jeden punkt. Selektywna zbiórka stałych odpadów komunalnych powinna być częścią składową planu zarządzania gospodarką odpadami w gminie czy regionie. Tak więc głównym czynnikiem decydującym o ilości punktów będzie liczba mieszkańców zamieszkująca gminę. Na pewno w mieście powyżej 100 tysięcy mieszkańców docelowo należy planować organizację dwóch czy nawet trzech punktów, w gminach mniejszych wystarczy jeden punkt. W typowych gminach wiejskich może się okazać, że nie będzie żadnego, jeżeli gmina podpisze porozumienie z inną gminą w sprawie wspólnej organizacji punktu selektywnej zbiórki odpadów. Taka sytuacja często może wystąpić jeżeli sąsiadują ze sobą gmina miejska i gmina wiejska.

Należy się w tym miejscu zastanowić również co dokładnie oznacza pojęcie „zapewnienie łatwego dostępu dla wszystkich mieszkańców gminy”. Większość osób odpowie – blisko. Ale jeżeli na terenie gminy będzie funkcjonował jeden punkt to dla większości mieszkańców może to być dystans nawet kilku czy kilkunastu kilometrów.

Łatwo dostępny może również znaczyć, że prowadzi do niego utwardzona droga czy jest otwarty w dostępnych dla mieszkańców godzinach.

Punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych funkcjonuj w systemie „dostarcz” tzn., że do punktów tych mieszkańcy mogą przynosić – dowozić, różnego rodzaju odpady powstające w gospodarstwach domowych.

Dla prawidłowego funkcjonowania punktów powinny zostać opracowane regulaminy lub instrukcje obsługi takiego punktu, w której zawarte muszą być:

- obowiązki obsługującego punkt,
- uprawnienia przywożących odpady,
- wykaz odpadów przyjmowanych od mieszkańców i czasowo gromadzonych w punkcie,
- zakazy czyli wykaz odpadów, które nie będą przyjmowane lub od kogo nie będą przyjmowane odpady itp.

Przy wjeździe do punktów selektywnego gromadzenia odpadów komunalnych należy ustawić tablice informacyjne przede wszystkim z godzinami otwarcia punktów.

Francja

Goes Holandia

Do punktów selektywnego gromadzenia odpadów komunalnych mieszkańcy mogliby dowozić własnym transportem:

- surowce wtórne i te surowce, które nie mieszczą się w pojemnikach typu „dzwony”,

- odpady wielkogabarytowe (np. meble, wanna),
- odpady niebezpieczne (np. zużyte opony, oleje, akumulatory, baterie, świetlówki, gaśnice, puszki po farbach i aerozolah),
- odpady elektryczne i elektroniczne (np. zużyty sprzęt AGD i RTV),
- gruz wytworzony przy własnoręcznie prowadzonych remontach,
- odpady zielone z pielęgnacji terenów zielonych (jeśli mieszkańcy zgłoszą takie zapotrzebowanie),
- zmieszane i impregnowane drewno.

Aby przyjąć wszystkie wymienione odpady każdy z takich punktów powinien być wyposażony w:

- kontener do gromadzenia złomu stalowego,
- kontener do gromadzenia złomu metali nieżelaznych,
- kontener do gromadzenia odpadów z tworzyw sztucznych,
- kontener do gromadzenia papieru i tektury,
- kontenery lub pojemniki do gromadzenia szkła opakowaniowego (wg kolorów),
- kontener do gromadzenia szkła płaskiego (np. szyby okienne),
- kontener do gromadzenia odpadów urządzeń elektrycznych i elektronicznych,
- kontenery do gromadzenia gruzu,
- kontenery do gromadzenia odpadów wielkogabarytowych,
- kontener na odpady z terenów zielonych np. skoszona trawa czy odpady biodegradowalne.

W celu łatwiejszego umieszczenia odpadów w kontenerach dostęp do nich mógłby być z podwyższenia, na który wjeżdżałyby samochody.

Francja

Holandia

Sieradz

Sieradz

Aby umożliwić rozmieszczenie kontenerów oraz swobodny dostęp do nich dla pojazdów odbierających kontenery Punkt selektywnego Gromadzenia Odpadów powinien być zlokalizowany na placu o powierzchni ok. 300 - 600 m². Teren Punktu powinien być ogrodzony, monitorowany i zamykany w porze nocnej. Na gromadzenie odpadów typu: opony, gruz czy odpady zielone zamiast ustawiać kontenerów można zbudować boksy betonowe.

Sieradz

Sieradz

Ponieważ każdy mieszkaniec powinien mieć możliwość oddania w tym punkcie także odpadów niebezpiecznych jakie posiada, to punkt taki powinien być również wyposażony w pomieszczenie (kontener zamknięty) do gromadzenia odpadów niebezpiecznych. Dla magazynowania odpadów niebezpiecznych oraz odpadów urządzeń elektrycznych i elektronicznych wymagane jest uszczelnione podłoże oraz zadaszenie. W punkcie mogą też znajdować się pojemniki np. na zużyty olej itp.

Sieradz

Lund Szwecja

Goes Holandia

Goes Holandia

Odpady, które mogą być przywożone do punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych powstają w gospodarstwach domowych raczej rzadko, nieraz raz na rok lub nawet rzadziej. Typowymi odpadami, które mogą być, a nawet muszą być, zbierane selektywnie to odpady opakowaniowe z tworzyw sztucznych, papieru i tektury, szkła czy metali. Aby umożliwić mieszkańcom ich odbiór można zastosować tzw. system „wysepek ekologicznych” czyli stosować pojemniki (kontenery) ustawiane „ w sąsiedztwie”. Wdrażanie selektywnej zbiórki odpadów (umożliwiającej odzysk surowców wtórnych) wymaga zastosowania specjalistycznych pojemników np. tzw. „dzwonów”. Najczęściej stosowane są różnego typu specjalnie oznaczone pojemniki (jedno- lub wielokomorowe). Ich rodzaj i typ zależy od rodzaju segregowanych odpadów. Liczba pojemników zależy od przyjętego systemu, rodzaju odpadów, które zamierza się selektywnie pozyskiwać

Mieszkańcy selekcionują swoje odpady w domach i przynoszą do odpowiednich pojemników. Pojemniki mogą być ustawione na każdej posesji lub w wybranych niewralgicznych punktach miasta, osiedla, wsi tj. na parkingach, stacjach benzynowych, przy dużych obiektach handlowych, ale również na terenach wiejskich np. przy urzędach gminnych, przy szkołach, czy przy obiektach handlowych. Przyjmuje się, że odległość do pojemników nie powinna być większa niż 200 m.

System wielopojemnikowy - to najczęściej stosowany system polegający na zbieraniu poszczególnych frakcji odpadów będących surowcami wtórnymi do oddzielnych pojemników. Ten rodzaj zbiórki nie zapewnia jednak odzysku surowców o takich samych właściwościach i o dostatecznej czystości i wymaga jeszcze wtórnego dosegregowania poszczególnych rodzajów surowców wtórnych oraz odpadów przeznaczonych do zagospodarowania (odzysk, recykling) w stacji segregacji odpadów.

Odpady organiczne przeznaczone do biologicznego przetwarzania, bez względu na ich rodzaj, zbiera się zawsze w oddzielnym pojemniku.

Uzupełnieniem system selektywnego zbierania mogą być organizowane przez gminę tzw. „wystawki” i różnego rodzaju akcje, podczas których mieszkańcy przynoszą nietypowe odpady, z którymi nie wiedzą dokładnie co zrobić.

Półwysep helski

4. PODSUMOWANIE

Podstawowymi zaletami selektywnej zbiórki odpadów są:

- zbiórka surowców wtórnych „czystych”, nie zanieczyszczonych innymi odpadami;
- zbiórka odpadów komunalnych z podziałem ukierunkowanym na technologie ich ostatecznego zagospodarowania lub unieszkodliwiania;
- zwiększenie ilości odpadów skierowanych do gospodarczego wykorzystania;
- ograniczenie ilości odpadów przewidzianych do ostatecznego składowania.

Punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych to nowoczesne obiekty gospodarki odpadami, które pozwalają na gromadzenie nie tylko surowców wtórnych, ale także innych frakcji odpadów problemowych, które nie powinny znaleźć się w pojemnikach na odpady (np. odpady niebezpieczne, odpady urządzeń elektrycznych i elektronicznych).

Zadaniem punktów jest:

- spełnienie standardów, norm oraz przepisów prawa krajowego i Unii Europejskiej,
- zwiększenie odzysku odpadów opakowaniowych,
- stworzenie możliwości nieodpłatnego pozbywania się nietypowych i problemowych odpadów,
- poprawę czystości na obszarze gminy,
- zapewnienie bezpieczeństwa środowiska (eliminacja „dzikich wysypisk” i nielegalnego spalania odpadów w gospodarstwach domowych).